

Sex forskningsfinansiärer samarbetar för satsning på vårdetik

36 miljoner till tvärvetenskaplig forskning i vårdetiska frågor

Sex stora forskningsfinansiärer satsar nu på att stödja tvärvetenskaplig forskning i vårdetiska frågor. Tillsammans lägger de undan 36 miljoner kronor, att söka för forskare med denna inriktning.

– Den här satsningen kommer säkerligen att ge forskning kring vårdetik en skjuts framåt, säger professor Kerstin Hagenfeldt, ordförande i Läkaresällskapetets delegation för medicinsk etik och bland annat ledamot i Statens medicinsk-etiska råd.

För ett drygt år sedan hölls ett seminarium med rubriken Etik i vården. Syftet var att samla forskare från många olika vetenskapsområden för att tillsammans med kliniker, politiker och administratörer lyfta fram etiska frågeställningar inom hälso- och sjukvården. Arrangörer var tio stora forskningsfinansiärer.

Viktiga forskningsområden

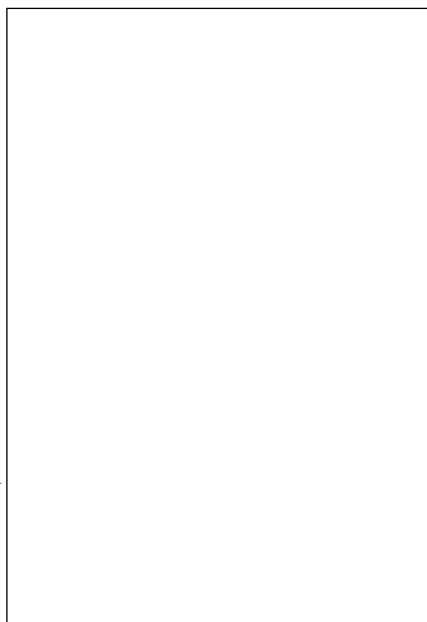
Seminarier delades in i tre områden, etik i livets början, etiska aspekter kring palliativ vård och etiska problem inom genetisk och högteknologisk medicin.

Utifrån dessa områden identifierades en lång rad angelägna forskningsområden: När det gäller forskning kring livets början exempelvis konflikten mellan barns integritet och forskning på barn, föräldrarnas delaktighet, de friska syskonens utsatthet, graviditetsövervakningens följder för de blivande föräldrarna och fosterdiagnostik.

Exempel när det gäller forskning kring livets slut är normer för medicinering och smärtlindring för den äldre patienten och för icke-autonoma patienter.

När det gäller etiska problem inom genetisk och högteknologisk medicin är några exempel kommersialisering av gentester, biobanker, att informera om risker vid genetisk rådgivning och insatser i förebyggande syfte när anlag för cancer finns.

– För det mesta stannar det vid att man identifierar forskningsområden. Att det redan efter ett år finns avsatt pengar till denna forskning är unikt, menar Kerstin Hagenfeldt, som också

Etiska problem kring fosterdiagnostik, såsom bildens fostervattenprov, är ett angeläget tvärvetenskapligt forskningsområde för vilket det nu finns forskningsbidrag att söka.

var moderator under seminariet för temat etik i livets början.

Kravet för att kunna söka pengar från forskningsprogrammet Etik i vården är att projektet ska vara tvärvetenskapligt – därför att etiska problem alltid beror på att olika synsätt ställs mot varandra.

– Tidigare har den tvärvetenskapliga forskningen haft svårt att få anslag, konstaterar Kerstin Hagenfeldt.

Orsaken är de väldigt smala definitioner som tillåts av forskningsfinansiärerna. Å ena sidan innehåller vårdetisk forskning för mycket medicin för att det ska passa in i humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, å andra sidan har den för mycket humanistiska inslag för att passa in på de kriterier som gäller för anslag till medicinsk forskning.

– Kriteriet för att få pengar från det nya forskningsprogrammet är att det är minst två discipliner inblandade. Vi ser gärna att det är doktorandprojekt, eftersom det är viktigt att skola in den nya generationens forskare i det tvärvetenskapliga tänkandet, berättar Ewa Ståldahl, vd på Vårdalstiftelsen, den finansiär som samordnar och administrerar

det nya forskningsprogrammet. (Vårdalstiftelsen bildades 1994 när löntagarfonderna avvecklades. Syftet är att stödja vård- och allergiforskning.)

Forskningsprojekten ska utgå från ett samarbete mellan kliniker och »proffsetiker» och innehåller exempelvis samverkan mellan yrkesgrupper som läkare, sjuksköterskor, psykologer, teologer och filosofer.

Det är viktigt att forskningen har ett patientnära fokus och att frågeställningarna svarar mot patientens, de anhörigas och personalens behov.

Eftersom bidragsgivningen till forskning ser ut som den gör finns det troligen inte så många etablerade forskargrupper och projekt igång som berör vårdetiska frågor på ett tvärvetenskapligt sätt – forskare anpassar sig förstås till verkligheten, det vill säga möjligheten att få sin forskning finansierad.

– Därför kan man också söka planeringsanslag, för att formera en ny forskarkonstellation. Sedan kan man komma tillbaka med en fullständig ansökan, berättar Ewa Ståldahl.

Finansiärerna bakom forskningsprogrammet Etik i vården är Vårdalstiftelsen, som är samordnare och står för administration, Barncancerfonden, Hjärt-Lungfonden, Medicinska Forskningsrådet, Forskningsrådsnämnden och Humanistisk-samhällsvetenskapliga Forskningsrådet.

Egen interaktiv webbsida

Från och med den 31/5 i år kan forskare söka pengar från forskningsprogrammet Etik i vården. Ansökningstiden går ut den 15/9. Ansökan sker elektroniskt, via Vårdalstiftelsens hemsida: www.vardal.se, eller via övriga finansiärernas hemsidor.

– En del av de 36 miljonerna ska vi också använda till att göra en egen webbsida för Etik i vården, berättar Ewa Ståldahl.

– Den ska vara interaktiv och bland annat kunna ge vidareutbildning till vårdpersonal.

Ett exempel på detta kan vara vetenskapligt grundade riktlinjer som behövs när man som personal ställs inför att ge ett svårt besked, eller när det gäller vård i livets slutskede eller dödshjälp.

Anna Filipsson